

לע"נ
נתגאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
תגאנזבא.

פרק ל'- לך לך (יב, א)

מעט. כאב לו. ואף על פי שרבי בן ציון לא ביטל רגע מתוורא והיה משקדי הדור, היה סבור כי עליו להקדיש זמן מוסים נוספים, וערך סיבוב התרמה מיוחד עבור חתן ב'.

למרות הכל, עדין הפער בין חתן א' לחתן ב' היה ממשמעוני. או-אז החליט להוסיף מכוספו שלו. החלטה זו הייתה 'מסירות נפש' פשוטה, לא כזו הנאמרת כמטבע לשון שחוקה, כפי שנוהג היום לקרוא לכל מאמצ' קל 'מסירות נפש', במקורה דן אכן אכן ההחלטה הייתה כרוכה במסירות נפש, כי העברת הכסף לחתן, הייתה מלאצת את משפחת ר' בן ציון להצטמצם באותו חדש באוכל ובבדרים בסיסיים לילדים ולהורים.

הרבנית שאלת את בעלה: "היכן? הלא אין לנו بما להאכיל את הקטנים וכייד ניתן מכספנו לחתנים?!", אלא שככל זאת ר' בן ציון התחנן בפניה ואמר לה, כי במקורה נדר שכך - "אין לנו ברירה, וניאלץ לתת מכספנו לחתן". ורק עשו.

עדין הפער בין המגירות היה ניכר [כי מה כבר יכול היה להוסיף כשמצמצם את פט לחמן], אבל יותר לא הייתה לו אפשרות.

יום החתונה של שניהם התקרב. רב' בן ציון הגיע אל שני החתנים ונתן להם את כספם. החתנים היו חברים טובים באותו ישיבה, ומספרו את הדבר זה לה. הרכילות התרכלה ביניהם, ותיקף נודע לחתן ב' שחתן א' קיבל כסף הרבה יותר... אולי הייתה זו טיפשות أولי רכילות, בכל מקרה מעשה שהיה כך היה', ובתוך כמה שעות כבר ידע חתן ב' מה קיבל חתן א'. 'וחחשך כספה ארץ...' חושך של טיפשות של צער החושב שחכמתנו נcona ופקחותינו אמת, וכל העולם לפני קקלפת השום, והוא החליט להכיר רעה תחת טובה.

זה לא יומן... אבל עמד אותו חתן ופרשם שאסור עוד לתרום לר' בן ציון פלמן, כיוון שר' בן ציון, כמובן, לוקח מן התרומות אחוז רוח לזכרי האישים...

הפרטום הכאיב ממד לר' בן ציון. לבו נצטט בקרבו. לאחר שעשה מה שעשה במאץ עליון - הוא מדבר עליו סרה. אבל בדרך, שתק והבליג. אלא שקשה היה לו לעמוד מול צערה של הרבנית. כאשר נודע לה שהחתן אמר לכמה מבני משפחתו, כי "ר' בן ציון איבד את הירושות בממון..." ומ' יודע אם מותר לתמת לו כספי צדקה", הצערה עד עומק נשמהה, הראשון נאוסף כסף רב. אבל משום מה לחתן השני נאוסף

ויאמר ר' אל אברם לך לך (יב, א)

עשרה נסיבות נתנסה אברהם אבינו לפני הקב"ה ובקול נמצא שלם. אלו הן: שנים בלבד לך, ב' בשני בני, ב' בשתי נשוי, אחד עם המלכים, אחד בין הבתרים, אחד באור כשדים, ואחד בברית מילה. וכל כך למה? כדי שיכשיבו אברהם אבינו ליטול שכרו, יהיו אמות העולם אומרים: יותר מכלנו, יותר מכל - שווה אברהם ליטול שכרו (אבות דר' פיל"ג)

עשה אבות סימן לבנים' - ולפעמים, למרות הבקשה 'ואל תבאיני לידי נסיוון', מתנסה יהוד' ב'עשרה נסיבות' משלו, שמטרתם להגביהו - להרומים אותו ולהרבות שכרו.

* * *

שני חתנים למדו באחת הישיבות בבני ברק. הם היו מוקרים לגאון רב' בן ציון פלמן צצ"ל, ולמזלם הטוב, גם נודע לו כי מצבם קשה מבחינה כספית. כיוון שרחמייו היו מרובי, ומעשייו היו מרובי כמו רחמייו, יצא לשיעם להם. מיזמתו, ללא שביקשו, החליט ר' בן ציון לצאת ולאסוף כספים עבורם בבני ברק, וכמו כן פנה לשומעי ללחוחו בתל אביב ובשאר מקומות ואמר כי 'עומדים לו על הלב' שני חתנים ה Zukkim לעזרה. בסיום השיעורים היה אומר בקול: "יש בידי שકית שאפשר להכנס לתוכה כספי צדקה לחתן אחד, ושקית שנייה לחתן שני - להכנסת כליה לחופה". כיוון שהנותנים הכירו את ר' בן ציון ידעו בוודאות כי כל ליראה הגיע לעוזה, והכסף יועיל לחתנים ולכללות, ויעמוד לנוטנים בהז' ובעב. עם ישראל קדושים נתבעים ונוטנים.

באותה תקופה שבין האירוסין לחתונה של אוטם שני חתנים, היו לו בבית שתי מגירות, באחת שם את הכסף עברו חתן א' ובשנייה הכסף בעברו חתן ב'. ומדוע עמדו הכספים בmagicות מיוחדות? כדי שחלילה וחס לא יתרבו כספים אלו עם המעות שלו - 'שמעה יתערבו לו מעות במעט', כפי שקרה לאיש האלקיים רב' חנינא בן תרדין, שהמעות של פורים התחלפו במעטווין.

שבוע וחצי לפני החתונה של אחד מהם, כאשר רב' בן ציון כבר התכוון להעביר את הכספים, הוא גילה שבעברו החתן הראשון נאוסף כסף רב. אבל משום מה לחtan השני נאוסף

ומה יכולים לומר לאשה שככל קרה צודקת וכואבת את טיפות

הדיםם שלהם - תרתי משמע?!

אמר הרב לזוגתו הרבנית: "פייגא, דע' לך שכאשר עושים
צדקה באמת, הצדקה שבצדקות - חסד שבחסד, בשלמות,
לשםה, לא צריך לצפות לתודה, אלא אדרבה, יש להתקון
שיזרקו עליינוabenim ויטענו טענות. כך מסזה הקב"ה את
האדם, אך צריך לעמוד גם בניסיון הזה ולהמשיך הלהאה".
הרובנית שמעה, היזילה דמעה שהזבזב את הכאב החוצה,
והניחה את העניין בצד ...

החיים המשיכו במסלולם ... כי לאחר ימים בודדים, כאשר
נדע לר' בן ציון על אברך שנפל לחובות ובתו לפני חתונתה,
דפק קלות על השולחן בסוף השיעור וקרא לציבור: "יש כלה
זקקת במינוחך שראוי לחתת לה צדקה, ולמי שיש מעשר
כספים וכדומה, שיתן...". איש לא ידע ולא היה יכול לדעת,
על הניסיונות שהרב עבר זמן קצר קודם לכן, בחירופיו של
אותו חתן שפרש מה ספרטם.

הרובנית ע"ה הייתה שומרת בשתייה על סיפוריה אודות
בעל הגדול והחhips שלם בצוותא. היא תחמקה ואמרה
פעם שיש לה כל כך הרבה מה לומר אבל הזמן כל כך קצר,
ובוואדי יהיה לה די זמן לספר ליד שולחן בית דין של מעלה.
אבל את הסיפור זהה לא יכולה להטמן בקרבה, ורבב אחד
אחרי הסתלקות בעל הגדול, נזכרה מאוחרם ימים של
מסירות הנפש שלהם בבחינת 'גבורה שבחסד'. היא ספירה
על כך בלחישה לבנה שליט"א, כמו שאומרת, 'זה ראה
וקדש', לא לצפות לתודה, אלא אדרבה להתקון שיזרקו
abenim ואך על פי כן לגמול חסדים ... [מתוך 'הספר ללא שם']

* * *

כל חייו של הגאון רב נatan צצ"ל ראש ישיבת מיר
בא"י [באים' הבא, י"א חמשון, יחול הירצתי שלו] היו מסכת מופלאה
של נסיות ו'סיטאות נפש'. כבר מצערותנו נפרד מהורי
בגיל ארבע עשרה, לגלות אל מקום תורה בישיבת מיר
בירושלים, עפ"י בקשת דודו ראש הישיבה הגאון רב
אליעזר יהודה פינקל צצ"ל.

גם אמו מסרה את נפשה, כאשר ענטה בחיחות הדוד
להשייר את בנה מחמד ליבנה בארץ ישראל, רחוק מעיניה.
לימים ספירה שקריאת פרשת העקידה בראש השנה
בישיבת מיר בירושלים, היא זו שהכריעה את הכהן ושכינה
אותה להסתכנים להצעה, כי לידה ישבה הנערה רבקה
שmailtoבץ [לימים אשת חבר של הגאון רב יצחק אזרחי שליט"א]
והסבירה לה בכישرون ובטעם רב את כל סיפור העקידה, את
מסירות נפשו של אברהם אבינו וזריזותו ושמחתו לקיים את
ציווי ה'. כאשר שמעתי את כל הסיפור בצורה כה חייה,
אמרתי לעצמי: 'אם אברהם אבינו יכול היה להסתכנים להקריב
את בן קרבן להש"ת, גם אני רוצה להקריב קרבן מסוים,
כל בהרבה... לשלוח את בני לישיבה למשך תקופה...'".

פסגת 'הMISSIROT נפש' ניכרת במסירת השיעורים והחוורות,
עליהם כמעט לא יותר, גם כאשר ממש לא חש בטוב.
ומלבך דברי התורה שנלמדו שם, היה זה שעור מאלף
ומחנק מהי 'MISSIROT נפש' לTORAH, ומהי 'גבורה'.

בספר 'בכל נפרט' על חי רבינו צבי, מבוא הספר הבא:
אחד מבוגרי הישיבה, הרב יוסף לזר, הגיע לנחם ביום
השבועה והבא עמו פתק קטן ומרגש עליו כותב רבינו את
המילים: 'ניסית', סליחה', וכך הוא סיפור: "mdi' יום רביעי
היה רבינו מוסר שיעור בעיון לבני חבורתנו. פעמים
שהשיעור היה נמסר בkowski הצלול מאיר העניים ומשמח
נפש, ולעתים ראיינו בלב נחמצץ איך קולו הולך ודועץ וגופו
MITTELTEL, והוא נלחם על הבעה של כל מילה, נלחם ונלחם
עד שפעמים רבות לא השלים את דבריו ונאלץ להפסיק.
לעתים נדירות הודיע לנו נאמן ביתו שהשיעור מבוטל, אך
הבנו עד כמה מצבו חמור.

באותו יום ראיינו מיד כשנכנסנו שמוצקתו חריפה, פניו היי
אדומות ממאמץ ונשען על הכסא בחזקת חייו ומטפתל,
ובכל זאת הוא עומד הכנן להתחילה את השיעור... הרי עשרים
מבקש ה' מחכים לשtotot בצמא את דבריו.

הוא התחיל לומר מילה, השתקן והאדים ושוב ניסה, ובני
החברה מביטים בצער על צعرو וכابו הנורא של איש
האלוקים, אשר נראה היה שכאבו שלא יוכל לומר את
שיעור גדול מכאבי הפיסים. מאידך, התבוננו בהערכתה
שזכינו לרבות הדומה למלאך שמתעקש לעשות את שילוחתו
ויה מה... שתים עשרה דקודות תמיינות נמשכו המאמצים עד
שים בנזענות יד שברצונו לרשום משה. הגשתי לו את
הדף עליון רשמתי את מראיו המקומות של השיעור, והוא
רשם לאט ובמאחסם עילאים: "ניסית" ירד שורה
והוסיף: "סליחה".

קמננו לצאת מביתו, אחד אחד יצאנו מהחדר ולחצנו את ידו.
אחד מבני החברה, הרב עדיאל גמליאל אמר לרבינו תורה
שהואلوحץ את ידו: "ראש הישיבה, לא באנו לחינט, למדנו
משהו גדול, ראיינו מהי MISSIROT נפש ואהבת התורה, וזהו
לימוד המוסר הגדול ביותר". רבינו הבליח חייך ובמאחסם
קירב את ידו לפיו ונשקה.

בפעם אחרת, כאשר ארעך נתקע, ולא הצליח להשלים את
שיעור, דיברו נתקע, והוא הוביל לכך להשלים משפטים, הוא

ביקש חומש שמות, ופתח בפרק ד' פסוק י"א והחל להזכיר את הפסוק כמו מהו מעות: "ויאמר... השם... אליו... מי... שם... פה... לאדם... או... מי... ישות... אילם..." ואז הרים את קולו והמשיך: "הלא אני השם...! הלא אనכי השם...! כל הנעשה, בין מה שאומר בין מה שאשתתק, הכל הוא ברכונו יתברך...".

והשיעור הסטיטים, יותר משהיה זה שיעור בסוגיא, היה זה שיעור ב'מוסר נתפש', באהבת תורה' וב'קבלת יסורים באברה'...

סיפור הרה"ג ר' איסר שב שליט"א נאם ביתו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן צ"ל בתארו את רשמי הטישה האחרונה לאלה"ב: "רבינו נתן צבי טס איתנו יחד, וראש הישיבה עקב אחריו כל הטישה. כשנחתנו בארצות הברית, הרב שמעון גליק בא לקבל את פני מרן ראש הישיבה, הוא דרש בשלומו והתענין איך עברה הטישה.

"אתה הרי יודע" - ענה לו הראש ישיבה - "שאני סבור שאין נמצא מי שמוסר נפשו באמת למען התורה, תמיד יctrפוי ל'מוסר נתפש' אינטראטים נספחים... אחר טישה זו, אני יכול לומר לך שרבי נתן צבי הוא מוסר נפשו באמת למען התורה... הרי אין לו כלל גוף...".

[מתוך 'לקראת שבת מלכתא'-הרבי ישראלי לישע]

וְאֵת זָפַחּ אֲשֶׁר עֹשֵׂי בֹּזָקָן (יב, ה)

אשר עשו בחרן - שהוכניס תחת כנפי השכינה, אברהם מגיר את האנשים, ושרה מגירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשום (רש"י)

ניתן לאדם כוח 'לעשות' ולברוא אנשים ע"י שמכניסם תחת כנפי השכינה ומרקם לבורא.

* * *

אהרן היה בחור צעיר בעת שנשלח ללימוד בישיבה בה התקשה מאוד לתפקיד. אין לדעת מה הביא לתוכאה העצבה, אך בסופו של דבר, מצא את עצמו מחוץ לכותלי הישיבה. לא ארך זמן רב עד שמצא את החברים הלא נכונים בשכונת פאראקהווי שבניו יורק בה התגורר, ושם ואילך הידדרוותו הייתה בלתי נמנעת, עד ששינה את שמו, את מלבושיםו, ואת חיזותו החיצונית. נראה אליו שכח את מקורותיו, את החינוך שהוענק לו בילדותו, והתנагותו כאחד הריקים, ה' ישמור. אלא שבחיותו רוחק מהרווי, על פרנסתו הוטל עליו, ולפיכך הוא חיפש עבודה. מודעה שהכרייה על ישיבה שמחפשת מנקה צדה את ענייןו, והוא פנה לישיבה והציג את עצמו לשירות המנקה. הוא נקרא לראיין עבודה בחדרו של ראש הישיבה, שהבין מהשייחה כי הנער שלפנינו אינו עוד אחד מהשכונה, אלא תלמיד ישיבה בעבר שהתרחק מהההדות, ופנה אליו בנעימות: "ראה נא, אהרן

.

נראה לי שהתקיד הזה הולם יותר, הלא כן?".

אהרן התגעגע מהרעיון, עיוות את פניו לשיללה. הוא? מגיד שיעור? ולא צורת זאת לא קרא מזה זמן רב, והלא חוזתו אינה לא כשל מגיד שיעור ולא כשל תלמיד, אלא רחוק מכך מאו! שהוא ישמש מגיד שיעור?!.!

ראש הישיבה הבין את פשר הסירוב, אך לא התקoon לוותר. "אני מבין מה הבעייה", סח כמיitemם, "הלא יש לך היסטורייה בלמידה הגمرا, אתה מבין בתחום. איני מציב אותך לפנוי קבוצת גאונים בכיריהם, אלא מול קבוצת אנשי שזה עתה עושים צעדים ראשונים. באו ותהפוך למגיד שיעור עبورם!" - כמעט התהנן ראש הישיבה...

"מה פתואם?" - השיב אהרן ופרש בכתפיו, "נו, באמת. באתי להיות מנקה. יש את המשרה - מצוין, הבה אתחיל. אם המשרה כבר נתפסה - הנה לי, ואליך לחפש פרנסה אחרת. לשמש מגיד שיעור?! אני?!?!".

"כן, אתה. אתה האיש. באתי הנה לבדוק בזמן. אל תסתור לי סיפורים... באתי הנה להציג את עצמך לעובדה - כי אתה זקוק לכיסף. הנה לך עבודה, ומשכורת בצדיה. באו תשמש מגיד שיעור! אתה נראה לי מועמד מתאים מאד!".

אהרן בא במבוכה. אכן כן, הוא זקוק לכיסף, אך לא התקoon לחזור להיכל הישיבה, לא ללמידה ובטע שלא ללמד! האומנם? הוא ישמש מגיד שיעור?.

"תראה", אמר לו ראש הישיבה, "אם תתקשה במשהו - אני כאן לעזרך לך, להכין שיעורים, להשיב לשאלות, לסיע לך להבין גם להסביר. כמובן - גם משכורתך תשולם על ידי, מדי חדש בחודשו. הנה לניקיון, אותו יכולו לעשות אחרים. מגיד שיעור - זה תפקידך, זו משרתך, עלה והצליח!" - אמר ראש הישיבה ולחץ את ידו בחימימות...

תויה ונבור, נאלץ אהרן לחפש פינה שקטה, להחליף לבגד רבני הולט, ולשוב תוך שעה קלה להיכל הישיבה - לקבוצת התלמידים המתניתה לו. 'ננסה, נראה...' - הרהר בעגימות מה, לא העלה בדיומו שיש סיכוי...

בימים שלמחרת, כבר עמד אהרן בבית המדרש, נושא שיעור מרתק. ראש הישיבה עמד לימיון ומתרך בו, ישב את מה שמדובר וסיע לו בהסברה. בהתפתחות יצאת דופן, מהרגע בו הציב את עצמו כמנקה ועד שזכה בקבוצת תלמידים שומעי לקחו מהחברים אליו והוא להם כדמות מאירה - לא עברו אלא שבועיים ימים... מازל, חזר אהרן להתענג על מתיקות התורה, עלה ונטעה בה. בהמשך התהנן, הפע למרכיב תורה נערץ, וכיום מושם הוא כראש כולל חשוב שהתרחק מהיהדות, ופנה אליו בנעימות: "ראה נא, אהרן

כאן בארץ. נקל לשער את גודל הכאב אם נפשו הייתה נאבדת בתהום הניקיון, והיה ממשיך לחיות את חייו lagi לכל דבר. אך ראש הישיבה זיהה בזמןאמת הנפש שלפניו, והצליח להצילו מיכילו רוחני".

סיפור זה, אותו ספר המשפיע הגה"צ רב צבי מאיר זילברברג שליט"א, מאיר לו על הזרדמנויות שאסור לפספס. אם נתבונן נראה שלכלנו נופלים הזרדמנויות למכביר לצחות עוד נשמה יהודית, להעניק מימד רוחני לחיו של עוד יהודי מבולבל. זה קרוב אליו כל כך, צריך רק להיות דרך, לפקו עין ולזהות שעת כשר.

* * *

ישיבת 'аш התורה' בירושלים, שעת ערב מוקדמת. על דלתו של ראש הישיבה - הגאון רב נח ויינברג זצ"ל, נקש בחור לא צעיר, מהפנים החדשות יחסית בישיבה המפורסמת. עם כניסה החדרה, הושיט יד חמיה לראש הישיבה, ביקש להיפרד ממנו בתום כמה שבועות, בהם ישב בישיבה וטעם מצוף התורה... אך לא איש כרב נח ויינברג ימהר לוטר על נשמה יהודית שבאה בהיכלו, וכבר זכתה לטעום מח"י התורה ולהתענג בין סוגיותיה. ידו של בחור נותרה תליה באוויר, ורב נח קרא לו להתיישב ולשוחח.

"אמור לי, מה קרה יקירים? מישחו פגע ברך? התנאים לא מספיק טובים? האוכל, החברותא, אולי שעות הלימוד ארכות מדיעבורך?" - שאל ראש הישיבה בנועם.

"הכל הכל מושלם, ואני באמת מודה לראש הישיבה על האירוע החטף!" - השיב בחור בחירות רחוב, "אבל, ראש הישיבה ננראה לא יודע שאני אלף ישראל בשחמט... ועתה עומדת להיערך תחרות בינלאומית בארץות הברית, ואני רוצה לנסוע ולהתחרות בה, מי יודע - אולי אהפוך להיות אלף העולם!" - קרא בחור בעיניהם בורקות...

"מה, באמת?!?" - קרא ראש הישיבה בהתפעלות, "אלף הארץ בשחמט שהוא כאן אצל מושך כמה שבועות, ואני לא ידעתי!" - פער עיניים מתפעלות, "אני ממש נפעם מכך, ממחישותך, מכישורי. הלא ברור שלא אוטר בקהלות על כישرون כמור!>.

בחור חיר במכואה, קרומץ שאין מה לנסתות לשכנע, בראש הישיבה מנצל את הרגעים הספורים למחשבה זריזה ומואמצת - 'יכיז ניתן לשכנע את בחור לוטר על תחילת עולם ובחור בתהילה רוחנית קסומה פי כמה. הלא בחור כבר התקדם כברת דרך, הוא כבר עשה חיל בעולם התורה, לוטר עליו כהה - בשבייל תחרות עולמית מיותרת?'.

לפתח נצץ במוחו רעיון, הוא פנה אל בחור ואמר: "ראה נא, אני לא הולך לוטר עליך בקהלות, ولكن - הבה נעשה עסקה. נתישב שניינו למשחק שחמט, ונקבע בינוינו: אם אני מנצח - אתה נשאר בישיבה ומוויתר על התחרות. אם אתה